

Krisen i de engelske Kulminer

Fra Sanky Kommissionen i 1919 til Arbejderregningens Minelov af 1930.

I GEN MELDER Telegrafen om Uro i Englands Minedistrikter. Lockoutvarsel for Tusinder af Arbejdere er udsendt. For den der læser Telegrammerne rigtigt er hver Linie i dem en Beretning om fattige Arbejderes Kamp for Livet. Den engelske Minearbejders Skæbne siden 1919 har været en eneste lang Tragødie. En lang Kæde af Livets bitre Eksistenskamp. Paa hvert Blad i Beretninger om Minearbejdernes Tilværelse siden Krigen staar der: *Nød, Savn, Arbejdsløshed, Elendighed!*

K UL, de sorte Diamanter er stadig Englands industrielle Grundpille. De er det, trods Olieens Fremtrængelse paa Verdensmarkedet, og trods stor Kulproduktion i andre Lande. Begivenheder indenfor Kulindustrien forplante sig som Booger til hver Krog af Samfundshusholdningen.

Det er en kendt Sag, at Kulindustrien i England har gennemgaaet en lang Række Kriser siden Krigen. I Kristerens Spor er gaaet vokssomme Arbejdskampe og en permanent Stab af arbejdsløse Minearbejdere, der kan anslaaes til mellem 3 a 400.000 Mand, en uhyggelig pCt. af 1,076,000 Minearbejdere.

U NDER Krigen's abnorme Tilstande fik Englands Grube-ejere høje Priser for deres Kul. Selv den daarlige Mine, hvor Kullene for Eksp. skulde hentes halve eller hele MR ude under Nordisen, og hvort intet Maskineri til Lettelse af Arbejdet fandtes gav Overskud. Under Indtrykket af Grubeejernes Kampprofitt følte Regeringsscheffen Lloyd Georges det som Pligt at love Minernes Mand, at naar Sejren var bragt hjem til gamle England, da skulde Landet blive et Sted, hvor Høste kunde være tjent med at bo. *En lys og lykkelig Tid* skulde opvædes for Minernes Mand, Paa Løfterne levede man saa Krigen's Ragnarok Aar igennem.

T I D L I G T paa Aaret 1919 nedsattes en kongelig Kommission, der skulde undersøge Løn- og Arbejdsforhold i de britiske Kul-Miner. Kommissionen bestod af 13 Medlemmer: Mineejere, Minearbejdere og Statsrepræsentanter. Kommissionens Formand var Dommer Sankey. I Maris Maaned 1920 afgav Kommissionen Rapport og udtalte: *Det nuværende System af Ejendomsret og Arbejdsmaade i Kul-Industrien er forkasteligt.* Senere afgav et Mindretal af Kommissionens Medlemmer to Rapporter, der foreslog mange forskellige Ændringer i Lønforhold og Arbejdsmetoder i Kul-Industrien.

I Juni 1920 kom fra Kommissionen en ny Rapport, der enstemmigt foreslog, at Royalty-Ejerne Retigheder skulde eksproprieres. Et Mindretal med Formanden i Spidsen foreslog en Plan, hvorefter Minerne skulde nationaliseres og Minearbejderne deltage i Industriens Ledelse. Lloyd Georges svigtede hurtigt sine Løfter til Grubernes Mand. Royalty-retten (det vil sige den Ret Godsjejerne har til at kræve Afgift hos Mineejerne for Kul, der brydes under de Jordarealer Godsjejerne besidder) blev ikke afskaffet, langt mindre blev gjort Skridt til at nationalisere Mineindustrien.

I AARENE efter 1920 og til Dag har Minerne været i uafbrudt Krise. Mangfoldige Miner er kun holdt i Gang, fordi Baldwin's konservativ Regering bevilligede Hundrede

af Millioner i Tilskud til Minedriften. Men for Minearbejderne har Forholdene været utaalelige. Tilbagegangen i Englands Kulsalg, de gammel-dags Metoder til Minernes Draft, den permanente Arbejdsløshedsskær, de elendige Produktionsforhold, der koster et Menneskeliv hver 6 Time og en Ulykke hvert 3. Minut, har alt i alt gjort Livet til et Helvede for Grubernes Mand i England.

Ialt har 4 Kul-Kommissioner været nedsat efter Krigen og indgivet Rapport om Forholdene. Alle Forslag, som disse Kommissioner har fremsat er strandet. Kun naar Forslagene har været reaktionære og forlangt Ofre af Minearbejderne er de blevet gennemførte. Baldwin's Regering gennemførte saaledes en Forhøjelse af Minearbejdernes Arbejdstid til 8 Timer i Stedet for 7. Lønnen for Slidde i Minerne er stadig gaaet ned. I Februar 1928 var der Minearbejdere i Northumberland, der tjente 4 Kr. 60 Øre om Dagen for 8 Timers haardt Arbejde under Jorden.

Trods alle Kommissionsforslag, der mere eller mindre klart peger paa en rationel Omorganisering af hele Minedriften som eneste Løsning, og Ophevelse af forældede Bestemmelser om Afgifter og Skatter som Hjelpe-middel til igen at rejse Minedriften, har kun Arbejderpartiet klart og tydeligt stillet sig paa det Standpunkt, at Nationaliseringen af Minerne bør gennemføres.

Hvorfor viger de antisocialistiske Partier tilbage for Tanken om Minernes Nationalisering. Fordi det betyder en indrømmelse af, at kapitalistiske Produktionsmetoder har spillet uholdeligt Fælt.

S OM ET FORSØG paa at skabe en rationel Minedrift har Arbejder-Regeringen Mac Donald faaet vedtaget et Lovforslag i Parlamentet, dog kun med 8 Stemmers Majoritet. Dette Lovforslag gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

1) At skabe en Centralledelse af Minedriften med Henblik paa Kullens Afslætning paa Verdensmarkedet, og Regulering af Produktionen. Samt paa Forsøg paa Fastsettelse af Priser, der ikke blot er en fair Pris overfor Forbrugerne, men ogsaa overfor Mineejerne.

2) Til Ordning af Forholdet mellem Mineejerne og Minearbejderne er der oprettet et Nationalråd, der har Myndighed til at foretage Undersøgelser, til at mægle og til at give Beretning til Regeringen. (Raadets Medlemmer er sammensat af Repræsentanter fra Minearbejderne, Ejerne, Handelskammeret, Fagforeningernes Generalraad og flere.)

3) Arbejdstiden nedsættes i første Omgang til 7½ Time. I Løbet af 1931 til 7 Timer, plus Timen til Op- og Nedstigning i Minerne.

Disse beskædne Fremskridt, som denne Lov indeholder, har vakt en Storm af Raseri hos Mineejerne, ikke alene nægter de at nedsætte Arbejdstiden, men de forlanger Lønnedslag paa indtil 20 pCt.

Til Sammenligning tjener, at Minearbejdernes Løn kun er 40 pCt over Lønningerne i 1914, men Leveomkostningerne er 56 pCt. højere.

A RBEJDERPARTIET er fuldt ud klar over, at denne Lov kun er et foreløbigt Skridt til en Ordning af Englands Mineindustri. Men det eneste rigtige: Nationalisering af Englands 1500 Miner, er Arbejderbevægelsen ikke endnu stærk nok til at gennemføre.

Til Slut et lille Eksempel paa de vanvittige Forhold i Mineindustrien i Dag.

Gennem de 3½ Aar den nuværende Lanoverenskomst mellem Mineejere og Arbejdere har bestaaet, har Mineselskaberne i Syd Wales i Afgift til Royalty-Ejerne betalt i Millioner 800,000 Pund Sterling, og i samme Periode lidt et samlet Tab paa de producerede Kul paa 2 Millioner Pund Sterling.

Altsaa tjern Gribbene, det vil sige nationaliser Minerne, og de kan i Dag, selv med daarlige Produktionsmetoder, baade betale Profit til Ejere og ordentlig Løn til Grubernes Mand.

J. S.

Den amerikanske Bilproduktion.

Mindre Nedgang. — Ford klarer sig bedst.

Det store amerikanske Maaedeblad for Automobilindustrien, »Motor«, har offentliggjort en interessant Opgørelse over de forskellige Automobilfabrikkers Salg i de første 8 Maaned af 1930, sammenlignet med det tilsvarende Tidsrum i 1929.

Under søger man de to største Konkurrenters Salgstal, ser man, at Ford med et samlet Salg paa 868,639 Vogne kun er gaaet ned med ca. 104,000 Vogne, medens Chevrolet med et samlet Salg paa 494,300 Vogne har maattet bøde ca. 96,000 Vogne paa Verdensdepressionens Alter, altsaa som Følge af den lavere Produktion en meget stor Nedgang.

Ser man paa de andre Mærker, viser det sig, at Buick er rykket op til 3. Plads fra at være Nr. 6, Pontiac fra 5 til 4, Plymouth fra 10 til 7, Chrysler fra 12 til 8 og Studebaker fra 11 til 9, medens Essex er gaaet tilbage fra 3 til 5 og Oldsmobile fra 9 til 10.

Med Hensyn til Produktion, da var denne 37,8 pCt. mindre end i For- eller nøjagtig 10 pCt. mere end Salget i de første 8 Maaned. Naar man imidlertid trækker Fords Produktion fra, viser det sig, at Nedgangen for de andre Fabrikker er paa 45,9 pCt. Fords Nedgang var kun 21,7 pCt. Lastvogns-Produktionen i samme Tid viser kun en Nedgang paa 33,5 pCt., og praktisk talt hele denne Nedgang falder paa andre Fabrikker end Ford, som kun producerede 200 Vogne mindre end i det foraaende Aar, og hvis Produktion omfatter Halvdelen af den samlede Produktion.

Noter.

Mustafa's Navn er egentlig Gazi Mustafa: sit Tilnavn skyldes han en Matematiklærer fra Militærskolen i Salonki Har, had nemlig ogsaa Mustafa og erklærede derfor: »En Forskel paa os maa der være, og eksisterer den ikke, maa den laves. Altsaa skal du fra nu af hedde Kemal. Men Kemal betyder den fortræffelige.

Om Abdul Hamids Mistænksomhed fortælles et morsomt Træk. Engang mødte General Fuad Pasha, en noget ekscentrisk Natur og Tilhænger af Ungtykerne, i Audiens. Han nærmeste sig Herakeren under de forekrevne tre Buk; derved udviklede han sig i sin Sabel og snublede frem. Sultanen formodede et Attentat, trak den Revolver, han altid bar paa sig, og fyrede paa Generalen, lykkeligvis uden at naare ham alvorligt.

Mustafa Kemal troede ikke paa Ty-skernes Sejr, og under Krigen var han med den senere Sultan Vahideddin paa Besøg i Berlin, hvor han stillede nærgaaende Spørgsmaal til den øverste Hærledelse, blandt andet spurgt om han ved et Attentat selv Hindenburg: »Vil De sige mig hvilket Maal, hvilket strategisk Punkt De med nogenlunde Sikkerhed ventte at kunne naa ved denne Offensiv? Om Svaret fortæller Kemal selv: »Marskal Hindenburg syntes opmærksomt at have fulgt mine Udtalelser. Hags Svar var lige saa klart som høfligt. Han vendte sig nemlig om mod det næstaaende Rygebord og sagde: »Eksellence, ønsker De en Cigar eller hellere en Cigarett?« hvorpaa han egenhændigt rakte mig en Cigarett. Dermed var alt sagt.

*

Et personligt Uheld ved et Fald med Heaten lige før Slaget ved Sankaria vendte han til et godt Varsel paa en Maade, der minder om Oldtidens Feltherrer: »Et Tegn fra Allah«, sagde han, »paa det Sted, hvor mit Ben blev brudt, vil ogsaa Fjendens Modstand bryde sammen!« Hvad den altsaa ogsaa punktligt gjorde.

*

Hans fuldkomne Hensynsløshed ogsaa overfor gamle Venner lader Mikusich ellers kun svagt skimte igennem, men vi faar dog at høre, hvorledes han lader Oberst Arif, sin Ungdomsven og en af sine bedste Hjelpe fra den kritiske Tid, henrette sammen med tretten andre, da han senere er gaaet over til Oppositionen.

Om at læse.

En sand Bog er ikke altid et Stør- værk. Men et Størværk er altid sand. Arnold Bennet.

*

At læse en god Bog er som at tale med en Ven, der bringer os Budskab fra fjernet og nær.

Hedding.

Lýsingar

Firestone

Footwear Company.

Besta slags gummi arbejdsstøvler vid hvitum solum.

Besta slags gummistøvler vid hvitum solum.

Fiskimannastøvlin „Pacific“.

Lørliftsstøvler vid gummsolum.

UMBODSMÆDER FYRI FORØYAR: POUL HANSEN Telf. 61. Tórshavn. Telf. 61. Telgr.: Veritas.

ABALGOYMSLA: BERNHARD KJØR Gøthersgade 49, Møntergaarden København K. Telgr.: Holmstrom.

Frelsens Hær Hjemmeforbund

paabegynder nu atter sine Moder for Kvinder over 18 Aar Torsdag 11. ds. Kl. 8.

Alle, der vil være med, er hjertelig velkomne.

FRELSENS HÆR THORSHAVN

Forsikrings-Aktieselskabet ABSALON København.

Brand-, Automobil- og Ansvarsforsikring m. m.

Hovedagentur for Færøerne: Skibsmægler M. Mørk, Thorshavn. — Telf. 233.

Ein hegnigur unglingi

á 15—16 ára aldri kann koma í træsmíðkeru við tað sama.

Nærri frágreiðing fæst við at venda sær til skrivstovu »Føroya Social-Demokratis«, Telf. 143.

v. Toor's

oljuklæðir eru væl kend og nóg avhildin í Føroyum.

CONRAD JUHLERT

TH. 164 THORSHAVN TH. 164

Bedste Indkøbssted paa Færøerne for Uhrmager-, Guldsmede- og Musikvarer.

Altid Leveringsdygtig. Billigste Priser.

Husholdningsskolen.

3 Maaneders Kursus begynder Januar.

Skjorter

svære, ublegede, realiseres á

200 Øre

stor Størrelse 225 Øre

Et Parti svært Twist

Lærred

48 Øre

mindste Forsendelse 10 Kr.

Sækkelageret,

St. Anne Plads 10.

København K.

Prima Husholdningsskul.

Havnar

Kol- & Cementhandil.

Telefon 172 — 208.

Telgr.-Adr.: Kóle mont.